

Ресурсен център Европа

С подкрепата на
програма "Еразъм+"
на Европейския съюз

18 ноември 2020

РЕНЕСАНС ЗА ЕВРОПА- КОНФЕРЕНЦИЯТА ЗА БЪДЕЩЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

EUROPEAN RENAISSANCE - THE CONFERENCE ON THE FUTURE OF THE EUROPEAN UNION

проф. д-р ИНГРИД ШИКОВА,
Катедра „Европеистика“,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Abstract

The aim of the Conference on the Future of Europe, planned for the period 2020-2022, is to provide a forum for discussion with the public about crucial issues of importance for the European citizens. Such issues include the future of Europe's economic and social system, sustainability, climate protection, innovation, digital transformation and the EU's core values. The conference will also explore the lessons that Europe can learn from the pandemic. The goal is to draw up proposals for concrete measures.

„Пътят, който трябва да изминем не е нито лесен, нито сигурен.

Но той трябва да бъде изминат и ще бъде!“

Алтиеро Спинели¹

Бъдещето на европейската интеграция е една от най-обсъжданите теми още от създаването на Европейските общности през 50-те години на миналия век до наши дни. Конференцията в гр. Месина/Италия² през 1955 г. и Конвентът за бъдещето на Европа³ са доказателство за тезата на Жан Моне, че „Европа ще представлява сбора от решенията, които ще намерим за нейните кризи“. Целта на **новата Конференция за бъдещето на Европейския съюз, планирана за периода 2020-2022 г.** е да продължи и усилва дебата за общото бъдеще на европейското семейство.

Контекст

Резултатите от референдума в Обединеното кралство през юни 2016 г., които доведоха до оттеглянето на страната от Европейския съюз, предизвикаха необходимостта от преосмислянето на европейския проект и от очертаване на общата визия за развитие на интеграционния процес в бъдеще.

Срещата на държавните и правителствени ръководители в Братислава/Словакия през септември 2016 г. постави началото на дискусиите за това как ще изглежда Европейският съюз без Обединеното кралство. В своята реч пред Европейския парламент през септември 2016 г. относно състоянието на Съюза, Жан Клод Юнкер, председател на Европейската комисия в периода 2015 - 2019 г.,

---

¹ Алтиеро Спинели, италиански политик, един от основателите на Обединена Европа (1907-1986 г.)

² На Конференцията в Месина през 1955г. се вземат решения, които са в основата на създаването на Европейската икономическа общност и Европейската общност за атомна енергия.

³ Конвентът за бъдещето на Европа е консултативен орган, създаден 2002 г. с председател Валери Жискер д`Естен и със задачата да изготви проект за европейска конституция. Конвентът представя проекта, но той е отхвърлен на референдуми във Франция и Нидерландия. Въз основа на предложения текст за конституция се създава Договорът от Лисабон, който влиза в сила през 2009г.

изтъкна, че Европейският съюз е в екзистенциална криза. Канцлерът на Германия Ангела Меркел изпрати подобно послание за критичното състояние и за необходимостта от дискусии и решения за бъдещето на Европейския съюз.

През март 2017 г., когато тържествено беше отбелязана 60-годишнината от подписването на Римския договор за създаване на Европейската икономическа общност, започна оживен дебат за бъдещето на Европейския съюз. Европейската комисия представи за обсъждане [Бялата книга за бъдещето на Европейския съюз](#) с пет сценария⁴, които се разпростират от единия до другия край на спектъра – от „само пазар (и то само пазар за стоки)“, до „заедно правим повече“ – почти федерално бъдеще. Бялата книга предизвика незабавни реакции и положи началото на интензивни дискусии за бъдещето на европейския проект. Освен реакцията на европейските институции и държавите членки, през периода 2017 - 2019 г. бяха проведени над 1600 граждански диалога и граждански консултации, организирани от европейските институции.

Как възникна идеята за организиране на Конференция за бъдещето на Европа?

На 4 март 2019 г., преди провеждането на изборите за Европейския парламент, френският президент Еманюел Макрон се обърна към всички европейски граждани с отворено писмо, в което призова за организиране на Конференция за Европа като средство за обновяване на Европейския съюз. Според неговото виждане, Конференцията за Европа трябва да предложи необходимите промени в политическия проект, дори ако трябва и промяна на Договорите. По предложение на Макрон, тази конференция трябва да се състои от дискусии на гражданите, академичните среди, социалните партньори, духовни и

---

⁴ Петте сценария, предложени в Бялата книга за бъдещето на ЕС са:

1. [Продължаваме както досега](#) - Европейският съюз се съсредоточава върху изпълнението на програмата си за положителни реформи.
2. [Остава само единният пазар](#) - Европейският съюз постепенно се фокусира само върху единния пазар.
3. [Тези, които искат да правят повече, правят повече](#) - Дава се възможност на желаещите държави членки да правят повече заедно в определени области.
4. [Правим по-малко, но по-ефективно](#) - Европейският съюз се съсредоточава върху постигането на повече и по-бързи резултати в избрани области на политиката, като прави по-малко в други области.
5. [Правим много повече заедно](#) - Държавите членки решават да правят много повече съвместно във всички области на политиката.

религиозни представители и да определи пътна карта за Европейския съюз, свързвайки основните приоритети с конкретни действия. [В Конференцията за Европа Макрон вижда пътя за Ренесанс в Европа.](#)

Идеята на Макрон за провеждане на Конференция за Европа беше приветствана от ръководителите на европейските институции. Председателят на Европейската комисия Урсула фон дер Лайен в политическите насоки за 2019 - 2024 г., които представи пред Европейския парламент на 16 юли 2019 г., се ангажира да организира „Конференция за бъдещето на Европа“ и определи заместник-председателя на Комисията Дубравка Шуица да отговаря за Конференцията. Урсула фон дер Лайен изтъкна, че **Конференцията трябва да събере граждани, гражданското общество и европейските институции като равнопоставени партньори, което би дало нов тласък на европейската демокрация.**

Европейският парламент също застана зад идеята за свикване на Конференция за бъдещето на Европа. За тази цел беше създадена специална работна група от всички политически партии, която през декември 2019 г. представи подробен документ, в който заяви, че **Конференцията трябва да бъде процес, работещ открито и прозрачно, с участието на граждани и експерти.**

Европейският съвет също обсъди и подкрепи идеята за Конференция за бъдещето на Европа, която да започне през 2020 г. и да завърши през 2022 г. Въз основа на тази подкрепа и като взе предвид сложната обстановка породена от пандемията Ковид-19, на 24 юни 2020 г. Съветът подготви подробен документ за Конференцията за бъдещето на Европа.

Какви са целите и обхватът на Конференцията за бъдещето на Европа?

Конференцията за бъдещето на Европа трябва да бъде платформа, която включва и обединява различни мнения и идеи за справянето с предизвикателствата, пред които е изправена Европа и за дългосрочната визия за развитието на Европейския съюз. Конференцията е възможност чрез участието на

гражданите да се подкрепи демократичната легитимност и функционирането на европейския проект.

Конференцията ще се фокусира върху теми, които са от значение за европейските граждани и които да задават посоката на развитие и действията, които Европейският съюз трябва да предприеме през следващите десетилетия.

Основните теми, предложени за дискусия в рамките на Конференцията за бъдещето на Европа са:

- Устойчивост, включително зелен и справедлив преход и климатична неутралност до 2050 г. (изменение на климата и опазване на околната среда; устойчив и приобщаващ растеж; сближаване и регионално развитие; равенство и социална справедливост);
- Предизвикателства към обществото (обществено здраве; демографски предизвикателства; поколенчески, териториални и образователни разделения и неравенства; равенство между жените и мъжете; адекватна социална защита и приобщаващи пазари на труда; изчерпателен подход към миграционните предизвикателства);
- Иновации, конкурентоспособност и цифрова трансформация (лоялна конкуренция; умения и бъдещето на работните места; изследвания и развитие);
- Основни ценности, права и свободи (демокрация; равенство; върховенство на закона; плурализъм; свобода на словото; противодействие на дезинформацията и укрепване на доверието в публичните институции; приобщаване; ролята на образованието и културата);
- Международната роля на Европейския съюз (справяне с геополитическите предизвикателства в глобалната пост-ковид-19 среда, интереси и ценности, стратегическа автономия, многостранност и сътрудничество, сигурност и отбрана, стокови вериги и вериги за създаване на стойност, охрана на границите, външна дейност на ЕС).

В процеса на работа на Конференцията, могат да бъдат повдигнати и други теми, ако се прецени, че са от значение за бъдещето на Европа. За да се гарантира, че се постигат оптимални резултати, дискусиите ще включват и въпроси, свързани със способността на ЕС да изпълнява политическите приоритети (като например по-добро регулиране, прилагане на субсидиарност и пропорционалност, изпълнение и прилагане на достиженията на правото на ЕС, прозрачност).

Водещи принципи и организация на Конференцията за бъдещето на Европа

Организацията на Конференцията ще се основава на следните ключови принципи:

- Равенство между институциите на всички нива,
- Зачитане на институционални правомощия,
- Ефективност и избягване на ненужна бюрокрация,
- Ефективно участие на гражданите

В Конференцията ще бъдат включени: представители на Европейския парламент, на Европейската комисия, на държавите членки, на Комитета на регионите и на Европейския икономически и социален комитет. Когато се обсъждат въпроси относно международната роля на Европейския съюз, ще участва Върховният представител на Съюза за външните отношения и политиката на сигурност. При участието на гражданите и гражданското общество ще се осигури широко представителство на различни обществени групи и особено на млади хора, както и равенство в представителството на жените и мъжете.

Има съгласие Конференцията да бъде под ръководството на изтъкната европейска личност като независим и самостоятелен председател. Тази личност трябва да може да представлява общите интереси на Европейския парламент, Европейската комисия и Съвета и да бъде избрана по взаимно съгласие между тях. Очаква се надграждайки върху резултатите от проведените гражданския диалози и консултации, Европейската комисия, Европейският икономически и социален комитет, Комитетът на регионите и националните парламенти да осигурят

ефективно участие на гражданите и заинтересованите страни чрез дебати на европейски, национално и регионално ниво и чрез многоезична интернет платформа.

В този контекст дейностите ще включват:

- основни конферентни събития (за откриване на конференцията, в средата на периода и при нейното приключване) в Брюксел / Страсбург и в страните, осъществяващи ротационното председателство през този период.⁵
- конкретни тематични конференции / събития в държавите членки.

Конференцията трябва да започне веднага щом условията на пандемията Ковид-19 позволяват. Амбицията на немското ротационно председателство на Съвета на Европейския съюз е това да се случи до края на 2020 г. Предвижда се конкретният мандат на Конференцията да бъде под формата на съвместна декларация на Европейския парламент, Европейската комисия и Съвета, която да отразява общите виждания относно съдържанието ѝ.

Резултати

Предвижда се Конференцията да приключи през 2022 г. по време на френското ротационно председателство на Съвета на ЕС. Резултатите от Конференцията трябва да бъдат обобщени в доклад до Европейския съвет.

Коментар

Над всички поставени теми в рамките на Конференцията си струва да се разсъждава задълбочено и прагматично. Основният въпрос е как да продължим заедно? А за да продължим заедно е необходимо не само справянето с икономическите и финансовите последици от кризата, ограничаване на безработицата, повишаване на иновационния капацитет и конкурентоспособността. Бъдещето на Европейския съюз е свързано с разрешаване на проблемите на дисбалансите в неговата хетерогенност. Споровете тепърва предстоят, но това е повече от положително. По-лошо би било, ако тези важни

---

⁵ Ротационните председателства на Съвета през периода 2020-2022 г. се осъществяват от Германия – юли-декември 2020 г., Португалия – януари-юни 2021 г., Словения – юли-декември 2021г., Франция – януари-юни 2022 г.

въпроси не се обсъждат, ако по тях се мълчи и ако не предизвикват никаква реакция.

През идващите месеци ще се състоят много дискусии – важното е те да не останат само в брюкселските зали, а наистина да стигнат до гражданите. За това носят отговорност политиците. Вдъхването на нов живот на европейския проект изисква задължително осигуряване на неговата подкрепа от европейските граждани. Това може да бъде постигнато, ако европейската конструкция се основава на три важни принципи:

- **осъществимост,**
- **устойчивост и**
- **доверие.**

Европейският съюз е политически проект и е необходима обща визия за неговото осъществяване. Основателите имаха общ поглед за това, как да постигнат своята цел. Това, което гражданите очакват от сегашните лидери е **интелектуалният модел на бъдещото европейско политическо обединение**. Много важно е той да осигури споделено виждане за изграждането и функционирането на ефективни европейски политики. За всичко това е необходима политическа воля.

Европейският проект създава съюз на държави и народи чрез средствата на демокрацията, закона, съгласието и широката подкрепа, а не както в миналото чрез войни и сделки на кралски династии. Без да забравяме успехите на европейската интеграция, не трябва да пропускаме и факта, че те са крехки и неустойчиви, че имат нужда от добро и грижливо управление. **Ако в началото проектът за Обединена Европа е надеждата за европейския континент, в новите условия той трябва да се превърне в осъзната необходимост, споделена визия и обща кауза за всички европейски граждани**. Това е призиванието на Конференцията за бъдещето на Европа.

„Пътят, който трябва да изминем не е нито лесен, нито сигурен. Но той трябва да бъде изминат и ще бъде!“ Остава да се надяваме, че съвременните политици притежават поне част от решителността на Алтиеро Спинели.

